

Στις 2 Σεπτεμβρίου του 1944 οι ναζί, με τους Έλληνες συνεργάτες τους, έβαψαν στο αίμα το χωριό

Ολοκαύτωμα Χορτιάτη: Ημέρα μνήμης για 149 ψυχές

«Οι Χορτιάτιοι δεν το λένε Ολοκαύτωμα, το αποκαλούν «Κάψιμο», ένα γεγονός που καθόρισε τη ζωή τους, όπως καθορίζει το προ και μετά Χριστόν».

της ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΣΤΑΥΡΙΑΝΙΔΟΥ

Στις 2 Σεπτεμβρίου του 1944 και ενώ οι Γερμανοί έχουν ήδη αρχίσει να εγκαταλείπουν την Ελλάδα, 149 ψυχές, στην πλειοψηφία τους γυναίκες, παιδιά, ηλικιωμένοι, άρρωστοι, βίωσαν με τον πλέον φρικιαστικό τρόπο και πλήρωσαν με την ίδια τους τη ζωή, τη μαγιά του καταρρακωμένου ηθικού των Γερμανών, αλλά και των Ελλήνων δωσίλογων ταγματασφαλιτών.

«Όποια ανθρώπινη ύπαρξη συνάντησαν μέσα στο χωριό την έκαψαν ζωντανή και όσους έβλεπαν να φεύγουν τρέχοντας για να σωθούν προς το βουνό, τους εκτελούσαν», περιγράφει στη «Θεσσαλονίκη», ο Μπάμπης Νανακούδης, εκπρόσωπος της Κίνησης Πολιτών Χορτιάτη και εκδότης της εφημερίδας Χορτιάτης 570, ο οποίος έχασε στη σφαγή του Χορτιάτη, παππού και γιαγιά. «Τον πατέρα της μάνας μου τον σκότωσαν την ώρα που προσπάθησε να διαφύγει. Νωρίτερα, είχε φροντίσει να διώξει την οικογένειά του στο βουνό και εκείνος έμεινε πίσω στο χωριό. Όταν είδε την εισβολή προσπάθησε να διαφύγει, αλλά δεν τα κατάφερε. Τον εκτέλεσαν», σημειώνει συγκινημένος.

Κάψαν ζωντανοί

Περί τα 2.500 άτομα κατοικούσαν τότε στο Χορτιάτη. Όσοι είχαν μείνει στο χωριό εκείνη την ημέρα, κυρίως ηλικιωμένοι, γυναίκες και παιδιά και δεν έφυγαν προς το βουνό, κάψαν ζωντανοί στο φούρνο του Γκουραμάνη και τη μονοκατοικία Νταμπούδη.

«Από την οικία Νταμπούδη δεν σώθηκε κανείς και καμία. 50 γυναίκοπαιδα κάψαν ζωντανά. Τους έριξαν κάτι σαν εμπρηστική σκόνη και με πυροβολισμούς τους βάλανε φωτιά και τους κάψανε ζωντανούς. Ανάμεσά τους και τη γιαγιά μου, τη μάνα του πατέρα μου.

Τους υπόλοιπους τους οδήγησαν στο φούρνο του Γκουραμάνη, τους στοιβάξαν και αυτούς κυριολεκτικά μέσα εκεί. Όσες και όσοι δεν χωρούσαν, τους εκτέλεσαν στην αυλή του φούρνου. Μετά πάλι έριξαν εμπρηστική σκόνη και τους έβαλαν φωτιά. Μέσα από τον φούρνο της οικίας Γκουραμάνη γλίτωσαν εννέα άτομα, επτά παιδιά (ηλικίας από 2-14 χρόνων), ανάμεσά τους και η θεία μου, Ελένη Νανακούδη, μια κυρία στα 40 της χρόνια και ένας παππούς», αναφέρει.

Ο Μπάμπης Νανακούδης, εκπρόσωπος της Κίνησης Πολιτών Χορτιάτη, στο Μνημείο του Ολοκαυτώματος

Στο Χορτιάτη κατοικούσαν περί τα 2.500 άτομα. Όσοι είχαν μείνει στο χωριό εκείνη την ημέρα κάψαν ζωντανοί στο φούρνο του Γκουραμάνη και τη μονοκατοικία Νταμπούδη

Πώς ξεκίνησε

Όλα ξεκίνησαν το πρωί της 2ας Σεπτεμβρίου, με αφορμή ένα επεισόδιο στην είσοδο του χωριού, συγκεκριμένα από μία ενέδρα ανδρών του ΕΛΑΣ στο βυζαντινό υδραγωγείο, ενάντιον Ελλήνων υπαλλήλων του Οργανισμού Ύδρευσης και Λίγων Γερμανών, που είχε ως αποτέλεσμα τα βάρβαρα αντίποινα των Γερμανών Ναζί, υπό τις οδηγίες του αιμοσταγούς Φριτς Σούμπερτ. Νεότερες, ωστόσο, ιστορικές μαρτυρίες κάνουν λόγο για άλλου είδους αφορμές, όπως η δήμευση

ζώνων της περιοχής, αλλά και την περιφρούρηση συνάντησης του ΕΑΜ, ακόμα και ότι η σφαγή ήταν προαποφασισμένη.

«Το σενάριο με το συνεργείο της ύδρευσης είναι τελείως λάθος, δεν υπάρχει καμία λογική σε αυτό. Διότι το νερό που κατέβαινε μέσω του ρωμαϊκού υδραγωγείου στη Θεσσαλονίκη, όπου και έγινε η υποτιθέμενη ενέδρα, πήγαινε και στους Γερμανούς και στους Έλληνες. Γιατί λοιπόν να θέλουν να χυπήσουν την υπηρεσία ύδρευσης; Αν ήταν ο στόχος να τους εκτελέσουν τους Γερμανούς, να τους χυπήσουν, τι πιο λογικό η ενέδρα να σπθεί στην είσοδο των κανατών και αντ' αυτού έγινε στην είσοδο του χωριού. Δεν ήταν αυτός ο στόχος. Υπάρχει έγγραφο-τοκουμέντο, που πληροφορεί τον ΕΛΑΣ ότι εκείνες τις μέρες θα ανέβαινε στο χωριό δύναμη Γερμανών και ταγματασφαλιτών, για να δημεύσουν ζώα από τον Χορτιάτη και το Αρδαμέρι», λέει ο κ. Νανακούδης. Το μεσημέρι, ακολούθησε η

εισβολή δεκάδων γερμανικών στρατιωτικών αυτοκινήτων, με πάνοπλους στρατιώτες της Βέρμαχτ και ογδόντα άνδρες του Φριτς Σούμπερτ, επιλοχίας του γερμανικού στρατού, που τελικά δικάστηκε και εκτελέστηκε στο Επιταύργιο.

«Από 2 μηνών βρέφος, μέχρι 80 χρόνων γριές και γέροντες. Δεν άφησαν κανέναν και τίποτα. Εκείνη την μέρα κάψαν ψυχές, αλλά και τα τέσσερα πέμπτα των σπιτιών, η καταστροφή ήταν συνολική. Οι Χορτιάτιοι έκαναν χρόνια να ξανασηθούν στα πόδια τους. Για χρόνια έμειναν σε καλύβες ή στοιβαγμένοι ο ένας πάνω στον άλλον, στα ελάχιστα σπίτια που είχαν σωθεί, το χτύπημα ήταν φοβερό», σημειώνει.

Οι μνήμες των ελαχίστων Χορτιάτινων που ζουν σήμερα, αναμένεται να αναβιώσουν 81 χρόνια μετά, σε εκδήλωση της Κίνησης Πολιτών Χορτιάτη και της εφημερίδας «Χορτιάτης 570», την Τρίτη 2 Σεπτεμβρίου, στις 7 το απόγευμα, στην αίθουσα Ι. Μανωλεδάκης, υπό τον τίτλο «Η γενιά του '30 ανακαλεί στη μνήμη της, ιστορίες από το «Κάψιμο», ενώ όπως κάθε χρόνο η δημοτική αρχή θα τιμήσει με εκδηλώσεις μνήμης στο Μνημείο Ολοκαυτώματος, τη μαύρη επέτειο. ■

«Από 2 μηνών βρέφος, μέχρι 80 χρόνων γριές και γέροντες. Δεν άφησαν κανέναν και τίποτα. Εκείνη την μέρα κάψαν ψυχές, αλλά και τα τέσσερα πέμπτα των σπιτιών, η καταστροφή ήταν συνολική»

